

FOKUS ry

TOIMINTAKERTOMUS 1.1.2018–31.12.2018

1. TOIMINNAN TARKOITUS

Kulttuuri- ja uskontofoorumi FOKUS ry on vuonna 1947 perustettu poliittisesti sitoutumaton kansalaisjärjestö. Sen kotipaikka on Helsinki ja toimialueena koko Suomi.

Toiminnan tavoitteena on edistää kulttuuri-, uskonto- ja katsomusdialogia.

Vuosi 2018 oli yhdistyksen 71. toimintavuosi.

2. TOIMINTAKATSAUS 2018

Toimintavuoden 2018 painopisteenä olivat

- Yhteisymmärrysviikon 2018 koordinointi
- Dialogityöpajat
- Taidetoiminnan kehittäminen
- Juhlakalenteri -julkaisu kaudelle 2018–2019
- Tarinatyöpajatoiminta
- Uskontodialogilla yhteiskuntarauhaa meillä ja muualla – viestintä- ja globaalikasvatushanke (2017–2018)
- Strategian uudistaminen
- Yhteiskunnallisen keskustelun herättäminen
- Opettajille ja muille kasvattajille viestiminen ja oppimateriaalin tuottaminen

2.1 Yhdistys vahvisti kulttuuri- ja katsomusdialogia

Katsomusten ja uskontojen vuoropuhelua edistävässä toiminnassa painotettiin taiteen keinoja vuoropuhelun tukena ja luotiin aikuisille matalan kynnyksen tilaisuuksia dialogiin. Yhdistys järjesti erilaisia tapahtumia tukien uskontojen kohtaamista sekä pitäen esillä uskontojen roolia rauhan voimavarana ja osallisuuden yhteiskunnan rakentajana. Dialogityöpajojen ja taidetoiminnan kehittäminen oli toimintavuoden yksi painopiste.

Yhdistyksen koordinoimaa uskontojen- ja katsomusten Yhteisymmärryksen viikkoa vietettiin ennätyskellisen vilkkaasti helmikuun ensimmäisellä viikolla. Tilaisuuksia ja tapahtumia järjestettiin noin 60 eri puolilla Suomea, mikä oli enemmän kuin koskaan aikaisemmin. Yhdistys järjesti avaustilaisuuden Helsingissä yhteistyössä Haagan seurakunnan kanssa. Avauspuheenvuoron piti teemaviikon suojelija Helsingin apulaispormestari Nasima Razmyar. Avaustilaisuuteen yhdistys tuotti Sacred Music -konsertin teemalla ”Lähi-itä iltamat”. Muusikot Lily Solomonov, Burhan Hamdon ja Mouafak Barafi esiintyivät sekä Lähde-kuoro johtajanaan Matti Turunen.

Yhdistys myönsi Yhteisymmärrysteko -tunnustuksen Lieksan Tukipiste ry ja Lieksan seurakunnan yhdessä toteuttamalle tapahtumalle. Tapahtuman tavoitteena oli poistaa kantaväestön ennakkoluuloja eri kulttuureista ja uskonnoista tulevia kohtaan.

Neuvottelukunnan kokouksessa toukokuussa totesimme puheenjohtaja Kaarlo Kallialan johdolla toimintavuonna yhteiskunnallisesti ajankohtaiseen, vuoden 1918 tapahtumiin viitaten, että ketään ei saa jättää yksin eikä yksinpuhelun oikeutta tule antaa polarisaatiota edistävälle toimijoille. Korostimme uskontojohtajien ja yhteiskunnallisten päättäjien yhteisten eleiden merkitystä, symbolisia tekoja, sekä perustietämyksen ja paikallistason tietämyksen vahvistamista.

2.1 Yhdistys oli aktiivinen kansalais- ja politiikkakeskusten herättäjä

SuomiAreenalla Porissa 18.7.2018 järjestetyn paneelikeskustelun järjestämiseen median vallasta, vastuusta ja valinnoista yhdistys vaikutti MoniHeli ry jäsenjärjestönä. Tilaisuuden järjestämisessä olivat mukana Ateneum, Yhdenvertaisuusvaltuutettu, Diakonissalaitos ja MoniHeli ry. Panelistien keskustelussa median valtaa, vastuuta ja valintoja tarkasteltiin monista eri näkökulmista. Avauspuheenvuorossa toimittaja Taneli Heikka sanoi moniäänisemmän median syntyvän aitojen yli hyppimisestä ja uutta kokeilemalla.

Kokonaisturvallisuusmessuilla 7.-8.9. Lahdessa yhdistys nosti yhdessä Suomen Ekumeenisen Neuvoston ja Suomen NMKY-liikkeen kanssa yhteiskunnalliseen keskusteluun osallisuuden ja yhdenvertaisuuden kokonaisturvallisuuden rakentajina, dialogitaidot arjen turvallisuuden ja yhteiskuntarauhan edistäjinä sekä tarpeen vaikuttaa siihen, että ne kenellä on resursseja ja mahdollisuuksia, edistäisivät yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja lasten sekä nuorten kasvuympäristön turvallisuutta.

2.3. Yhdistys edisti dialogia taiteen keinoin

Helinä Rautavaaran museon järjestämässä Lähi-itä - matkalla ja kotona -näyttelyn päätöskonserttina 2.9. kuultiin kuinka virret, syyrialaiset sävelet ja hepreankieliset laulut soivat kauniisti yhteen. Yhdistyksen taidetyöryhmän puheenjohtajan, kanttori ja oopperalaulaja Matti Turusen kokoama artistikokoonpano jatkoi Helinä Rautavaaran perintöä olemalla sekä matkalla että kotona tässä aikamme kulttuurien ja uskontojen vuoropuhelussa. Moufak Barafi ja Burhan Hamdom esittivät traditionaalisia syyrialaisia lauluja, Jenny Liebkind tulkitsi hepreankielisiä synagogalauluja ja Matti Turunen toi kokonaisuuteen suomalaista musiikkiperinnettä. Tilaisuuden inspiraationa toimi yhdistyksen vuonna 2017 järjestämät musiikilliset Lähi-itä iltamat.

2.4 Yhdistys tuki ja koulutti kasvatusalan toimijoita

Yhdistys julkaisi moninaisen kalenterin verkossa sekä suomeksi että ruotsiksi. Kalenterilla tuettiin mm. juhlaperinteen moninaisuuden näkymistä kasvatusalan toimijoiden arjessa.

Lisäksi yhdistys toteutti ”Uskontodialogilla yhteiskuntarauhaa meillä ja muualla” - Viestintä- ja globaalikasvatushankeen (ks. kohta ”Hankkeet”).

2.5 Yhdistys kehitti toimintaansa ja loi uusia yhteistyökumppanuuksia

Yhdistys lähti kehittämään ja kohdentamaan toimintaansa toimikaudella strategiatyön avulla. Strategia julkaistaan vuosikokouksessa 2019.

Uusia yhteistyökumppanuuksia luotiin mm. aloittamalla yhteistyö Helsingin yliopiston Kasvatustieteellisen tiedekunnan kanssa (ks. tarkemmin kohta ”Hankkeet”).

3. YHDISTYKSEN KOKOUKSET, JÄSENISTÖ JA TYÖRYHMÄT

3.1 YHDISTYKSEN KOKOUKSET

Hallituksen työskentely toimintavuoden aikana oli aktiivista. Hallitus kokoontui yhteensä 14 kertaa.

Yhdistyksen vuosikokous pidettiin 25.4.2018.

Hallitus katsoi tarpeelliseksi informoida yhdistyksen ylimääräistä kokousta yhdistyksen viimeaikaisista tapahtumista ja kehityksestä ja kutsui koolle ylimääräisen yhdistyksen kokouksen 30.10.2018. Toiminnanjohtajan vaihtumisesta johtuvan siirtymävaiheen ja sen aiheuttamien poikkeuksellisten kustannusten vuoksi hallitus halusi selvittää yhdistyksen kokoukselle taloudellista tilannetta ja sijoitussalkun tilaa. Hallitus katsoi lisäksi perustelluksi pyytää ylimääräistä yhdistyksen kokousta täydentämään hallituksen kokoonpanoa uusilla jäsenillä.

3.2 YHDISTYKSEN JÄSENISTÖ

Yhdistyksen jäsenille lähetettiin kaksi jäsenkirjettä vuoden aikana sekä kutsu ylimääräiseen yhdistyksen kokoukseen. Yhdistyksen varsinaisia jäseniä oli toimikaudella 62, opiskelijajäseniä 7, ainaisjäseniä 11 ja kunniajäseniä 5.

3.3 YHDISTYKSEN TYÖRYHMÄT JA NEUVOTTELUKUNTA

Yhdistyksellä oli toimikaudella seitsemän työryhmää.

1) Helsingin yliopiston Kasvatustieteellisen tiedekunnan ja FOKUS ry:n yhteistyöryhmä

Yhteistyössä Helsingin yliopiston Kasvatustieteellisen kanssa haettiin ja saatiin rahoitus hankkeelle ”Kulttuuri-, katsomus- ja kielitietoinen perusopetus KUPERA”. Yhteistyöryhmään kuuluvat toiminnanjohtaja, professori Arto Kallioniemi ja dosentti, hallituksen jäsen Kati Mikkola.

2) Kasvatustyöryhmä: Kasvatustyöryhmän puheenjohtajana aloitti elokuussa Anuleena Kimanen. Muut jäsenet olivat (syyskaudesta 2018 alkaen) Hanna Pääkkö, uskonnonopettaja (ev.lut ja ET), Vesa Soikkeli (uskonnonopettaja), Ilkka Tahvanainen (asiantuntija, Kirkkohallitus), Erwin Woitsch (ortodoksisen uskonnonopettaja ja konsultoiva katsomusaineiden opettaja), Osmo Vartiainen (Katolisen kirkon Helsingin hiippakunnan opetusosasto), Sari Hajar Sorsa (luokanopettaja ja islamin opettaja) sekä Jani Tiirikainen (FETO). Pekka Iivonen (Fokus ry hallituksen varapj.), Silja Lamminmäki-Vartia ja Suaad Onnisekka jatkavat työryhmän pitkäaikaisempina jäseninä.

3) Tiedeklubi: Tiedeklubissa tutustuttiin ajankohtaisiin tutkimusaiheisiin ja tieteentekijöihin. Vuonna 2018 Fokus-tiedeklubi järjesti tilaisuuden Helsingin Yliopiston Tiedekulmassa. Tiedeklubin puheenjohtajan toimii hallituksen jäsen Nina Maskulin.

4) Taidetyöryhmä: Taidetyöryhmä on vakiintunut aktiivisesti toimivaksi ryhmäksi, jonka tehtävät ovat niin itsenäinen taiteellinen toiminta ja sen suunnittelu, kuten myös muu Fokus ry:n toiminta-alueita tukevan yhteistoiminnan rakentaminen. Taidetyöryhmän puheenjohtajana toimi Matti Turunen. Muut jäsenet olivat: Kristiina Virtanen (kirkkomusiikin opiskelija, Kuopio), Raija Urama (hallituksen varajäsen, pedagogi), Raisa Lindroos (Trapesa), Laura Iivonen-Mellais (varhaiskasvattaja, orkesterimuusikko), Aurora Reunanen (opperalaulaja, pedagogi) sekä Osmo Vartiainen (Katolisen kirkon Helsingin hiippakunnan opetusosasto). Taidetyöryhmä edisti mm. moninaisen laulukirjan toteuttamista. Tavoitteena on liittää laulut audiomateriaalina Juhlakalenteri.fi verkkosivustolle oppimateriaaliksi. Taidetyöryhmä tuotti kulttuurien- ja uskontojenvälistä konserttitoimintaa kokoamalla artistien konsertin Helinä Rautavaaran museon ”Täällä ja kotona” -näyttelyn päätökseksi.

5) Yhteisymmärrysviikon ohjausryhmän puheenjohtajana toimi Ilari Rantakari (hallituksen pj / Moniheli ry) ja sihteerinä toiminnanjohtaja. Jäseninä ohjausryhmässä ovat Minna Saarnivaara (Vantaan seurakunnat / kv), Natasha Vaalgamaa (Helsingin hiippakunta), Muttaqi Khan (Nuoret Muslimit), Pia Jardi (SINE), Nora Repo (seurakuntayhtymä), Anuleena Kimanen (Kasvatustyöryhmä / Helsingin yliopisto), Katri Jussila (SKY), Inka Nokso-Koivisto (USKOT-foorumi), Elina Hellqvist (Kirkkohallitus), Matti Turunen (Taidetyöryhmä), Melody Karvonen (Suomen bahá'í-yhdistys), Esa Ylikoski (Vapaa-ajattelijain liitto ry), Irma Peiponen (Humanistiliitto), Katariina Krabbe (Lehto- Suomen luonnonuskontojen yhdistys ry), Mari-Anna Auvinen (Suomen

Ekumeeninen Neuvosto), Ilkka Aura (Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen kirkko Suomessa), Reijo Räisänen ja Heidi Zitting (Tapiolan seurakunta), Kalervo Aromäki (Adventtikirkko / SVKN Suomen vapaakirkollinen neuvosto) ja Irma Rinne (Suomen Buddhalainen Unioni).

6) Yleis- ja taloushallinnon työryhmä perustettiin vt. toiminnanjohtajan tueksi määrä-aikaisen työsuhteen ajaksi. Työryhmän kautta vt. toiminnanjohtaja toi havaintojaan hanke- ja yleishallinnosta yhteiseen keskusteluun ja työstettäväksi paremmin jäsennettäväksi ja johdettavaksi kokonaisuudeksi. Jäsenet: Virpi Paulanto, Pekka Iivonen ja Marja Pentikäinen.

7) Hallituksen jäsenistä nimettiin Valintatyöryhmä, joka valmisteli, haastatteli ja teki esityksen hallitukselle uudesta toiminnanjohtajasta. Valintatyöryhmän työskentelyn yhteydessä käsiteltiin toiminnanjohtajan toimenkuvaa, yhdistyksen toiminnan painopisteitä ja luotiin näin ollen pohjaa strategiatyöskentelylle.

Lisäksi yhdistyksellä on **Neuvottelukunta**. Neuvottelukunta toimii yhdistyksen neuvoo-antavana elimenä tukien ja arvioiden yhdistyksen toiminnan tarkoituksen toteutumista. Neuvottelukunnan puheenjohtajana toimi vuonna 2018 Turun piispa Kaarlo Kalliala. Neuvottelukunta kokoontui 22.5.2018. Neuvottelukunta ei tehnyt toiminta-aloitteita, mutta nosti kokouksessaan keskusteluteemaksi yhteiskunnallisesti ajankohtaisen, vuoden 1918 tapahtumat.

4. ASIANTUNTIJA- JA KEHITTÄMISTYÖ

4.1. HANKKEET

Yhdistys toetutti toimikaudella neljä hanketta ja sai rahoituksen kahdelle uudelle hankkeelle sekä haki rahoitusta kahdelle uudelle hankkeelle.

1) YK:n uskontojen ja katsomusten Yhteisymmärrysviikko 2018

YK:n yleiskokous hyväksyi lokakuussa 2010 päätöslauselman, joka julisti helmikuun ensimmäisen viikon vuosittain maailmanlaajuisen uskontojen välisen yhteisymmärryksen viikoksi (World Interfaith Harmony Week) kaikkien uskontojen ja vakaumusten kesken. Päätöslauselmassa rohkaistaan kaikkia valtioita vapaaehtoisuuden pohjalta tukemaan katsomusten välisen yhteisymmärryksen ja hyvän tahdon viestiä kunkin oman perinteen tai vakaumuksen mukaisesti erityisesti tämän viikon aikana.

Yhteisymmärrysviikkoa vietettiin 28.1.–4.2.2018 ja sen teemana oli vieraanvaraisuus. Yhdistys vahvisti yhteistyössä teemaviikon toimijaverkoston kanssa Yhteisymmärrysviikon vakiintumista vuosittain toistuvaksi ja maanlaajuisesti näkyväksi tapahtumaksi. Yhdistys koordinoi viikon viettoa ja tiedotti siitä yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Teemaviikon ohjelmassa oli noin 60 eri tilaisuutta ja tapahtumaa ympäri maan, mikä oli enemmän kuin koskaan aikaisemmin. Tiedote avajaisista ja teemaviikosta lähetettiin teemaviikon toimijaverkostolle ja medialle. Teemaviikon avaustilaisuudessa Huopalahden kirkossa 29.1.2018 teemaviikon suojelija apulaispormestari **Nasima Razmyar**, joka piti puheen, jossa totesi muun muassa näin:

"Siinä on jotain erityistä kun uskonnollinen yhteisö kutsuu muiden uskontojen edustajia vieraaksi omiin uskonnollisiin tiloihinsa. Se on aitoa ja vieraasta välittävää vieraanvaraisuutta. Kuvainnollisesti voisi sanoa, ettei tyydytä siihen, että vieras jätetään niin sanotusti eteiseen vaan hänet kutsutaan peremmälle talon lämpöön."

Yhdistyksen ja Haagan seurakunnan järjestämä tilaisuus jatkoi uskontojenvälisen vuoropuhelun teemaa järjestämällä juutalaista, arabialaista ja kristillistä musiikkiperinnettä esitelleen **Sacred Music: Lähi-itä iltamat** -konsertin. Konsertin kokoonpanosta vastasi Taidetyöryhmän puheenjohtaja, hallituksen jäsen, kanttori ja oopperalauluja Matti Turunen. Konsertissa esiintyivät israelilaissyntyinen laulaja ja kuoronjohtaja *Lily Solomonov*, syyrialainen laulaja ja muusikko

Burhan Hamdon, syyrialainen viulisti ja säveltäjä *Mouafak Barafi* sekä Matti Turusen johtama, lauluja rauha-teemalla esittänyt Haagan seurakunnan *Lähde*-kuoro. Konsertin johtaja Matti Turunen viittasi yhteisymmärrysviikon englanninkieliseen nimeen *World Interfaith Harmony Week* ja totesi että musiikki voi toimia keinona rauhan ja harmonian rakentamiselle ja edistämiseksi. Konsertti tarjosi kuulijoille uskontodialogia kieli- ja uskontorajat ylittävän musiikin keinoin. Myös yleisö pääsi osallistumaan musiikilliseen uskontojenväliseen vuoropuheluun yhteislauluilla konsertin alussa ja lopussa.

Yhteisymmärrysviikko antoi eväitä ja välineitä uskontojen ja katsomusten rakentavaan vuorovaikutukseen. Yhteistyökumppaneita motivoitiin itse keksimään erilaisia tapoja viettää uskontojen ja katsomusten yhteisymmärrysviikkoa. Teemaviikolla tuotiin esiin hyviä kohtaamisen käytänteitä ja ideoita sekä toteutettiin uutta osallistavaa toimintaa, jolla oli valtakunnallisesti merkitystä.

Teemaviikkoa pidettiin esillä myös muissa tapahtumissa vuoden aikana sekä tuettiin teemaviikolla syntyneiden kontaktien säilymistä ja dialogitoiminnan kasvua. Yhdistyksen tukena teemaviikon koordinoinnissa toimi keskeisten toimijoiden edustajista koostuva Yhteisymmärrysviikon ohjausryhmä, johon kuului edustajia mm. USKOT-foorumista, Suomen Islamilaisesta Neuvostosta, Suomen Ekumeenisesta Neuvostosta, Vapaa-ajattelijoiden Liitosta, Suomen Buddhalaisesta Unionista, MoniHeli ry:stä ja Lehto ry:stä. Yhteisymmärrysviikon tiedotusryhmä sekä yhdistyksen kasvatustyöryhmä osallistuivat materiaalin tuottamiseen ja viestitään.

Yhteisymmärrysteko -tunnustus on osa YK:n uskontojen ja katsomusten yhteisymmärrysviikon viettoa Suomessa. #yhteisymmärrysteko-kampanja etsii uskontojen ja katsomusten vuorovaikutusta edistävää ja tukevaa tekoa. Tarkoituksena on lisätä uskontojen ja katsomusten välistä vuorovaikutusta ja tuoda esiin niitä edistäviä käytäntöjä. Pienetkin teot lisäävät yhteisöllisyyttä ja vuorovaikutusta. Yhteisymmärrysteko -tunnustus myönnettiin Lieksassa yhteisymmärrysviikolla 4.2.2018 toteutetulle monikansalliselle yhteisymmärryksen tapahtumalle. Tapahtuman järjestelyistä vastasivat Lieksan Tukipiste ry ja Lieksan seurakunta. Tapahtuman tavoitteena oli poistaa kantaväestön ennakkoluuloja eri kulttuureista ja uskonnoista tulevia kohtaan. Lieksassa on paikkakunnan kokoon nähden huomattavan suuri maahanmuuttajaväestö ja eri kansallisuuksien ja uskontojen kirjo kasvaa koko ajan. Tapahtuma onnistui tavoittamaan laajasti eri taustoista tulevia ja osallisti heitä myös mukaan järjestelyihin. Tapahtuman toteuttamisessa oli mukana noin 40 henkilöä erilaisista kulttuuri- ja uskontotaustoista ja tarjolla ruokia kahdeksasta eri maasta.

2) ”Uskontodialogilla yhteiskuntarauhaa meillä ja muualla” Viestintä- ja globaalikasvatushanke 2017–2018

Hankkeessa tuotettiin opettajille aiheesta valmiita oppituntirunkoja yläkouluun ja lukioon, järjestettiin dialogityöpajoja oppilaitoksissa ja eri tapahtumissa, tehtiin katsomusdialogiteemaisia kouluvierailuja sekä koulutettiin kouluvierailijoita. Hankkeen opetusmateriaalit on suunniteltu edistämään katsomusdialogi- ja katsomuslukutaitoja yläkouluissa sekä lukioissa. Materiaalit sopivat niin oppitunneille kuin esimerkiksi ilmiöoppimisen teemapäiviin. Hankkeen opetusmateriaalit jakautuvat tietoa ja ymmärrystä rakentavaan tunnin runkoon sekä kuuteen toiminnalliseen harjoitukseen.

Ulkoministeriön rahoittamassa hankkeessa tuettiin kasvattajien ja nuorten katsomusdialogivalmiuksia valmiiden tuntimallien ja työpajojen avulla. Opetusalan ammattilaisista koostuva kasvatustieteiden työryhmä oli mukana aineistojen valmistelussa. Pääkohderyhmänä olivat yläkoulujen ja lukioiden opettajat ja heidän oppilaansa. Hankkeen kautta opettajat tilasivat koulutetun kouluvierailijan ilmaiseksi koululle pitämään dialogityöpajan. Työpajat vahvistivat opettajien ja nuorten kykyä dialogiin katsomuksellisista aiheista. Lisäksi hanke teki #yhteisymmärrysteko -kampanjaa tunnetuksi kouluissa ja aktivoi siihen uusia osallistujia.

Hanke jatkui vuonna 2018 kouluvierailujen merkeissä. Hankkeen puitteissa osallistuttiin OKL-

seminaareihin ja toteuttaa niissä työpajoja, vedettiin opettajien täydennyskoulutuksissa työpajoja ja esiteltiin opetusmateriaalia sekä informoitiin opettajia opetusmateriaaleista ja jaettiin valmiita tuntisuunnitelmia. Kouluvierailuja oli tavoitteena tehdä vähintään 20 vuosina 2017–2018. Valtaosa vierailuista toteutui hankkeen ensimmäisenä vuonna. Osana hanketta osallistuttiin Educa-messuille tammikuussa 2018. Messuilla informoitiin opettajia opetusmateriaalista, jaettiin valmiita tuntisuunnitelmia sekä toteutettiin palautekysely kouluvierailuista, aineistosta ja näyttelystä.

3) Juhlakalenteri

Eri kulttuurien juhlatraditioiden huomioiminen kouluarjessa edistää moninaisuuden avointa kohtaamista sekä kaikkien oppilaiden koulu yhteisöön kuulumisen tunnetta. Yhdistyksen tuottaman Juhlakalenterin avulla oppilaat ja opettajat voivat seurata eri kulttuurien juhlia. Juhlakalenterin verkkoversiossa voi klikata kutakin juhlaa, jolloin aukeaa tietoikkuna, jossa kerrotaan juhlan viettotavoista ja historiasta. Juhlakalenteri on työkalu myös ilmiöoppimisen tai monialaisten oppimiskokonaisuuksien tueksi. Painettu seinäkalenteri koristaa luokkaa ja tuo monikulttuurisen vuodenkierron konkreettisesti koulupäivään läsnäolevaksi.

Juhlakalenteri toteutettiin lukuvuosikalenterina 2018–2019 yhteistyössä Ad Astra ry:n kanssa. Kalenterin käyttäjäkunnaksi vahvistettiin varhaiskasvatuksen toimijakenttä. Vt.toiminnanjohtaja ja AdAstra ry toiminnanjohtaja Milena Parland tapasivat OPH varhaiskasvatukseen uutta materiaalia tuottavan työryhmän sihteerin opetusneuvos Matti Rannan. Tapaamisessa keskusteltiin materiaalin hyödyntämisestä osana OPH varhaiskasvatuksen opettajille suunnattua uutta verkkomateriaalia.

Lukuvuoden 2018–2019 kuvissa ja teksteissä huomioitiin perheet aikaisempaa vahvemmin. Kalenteria markkinoitiin uusille toimijoille esittelemällä sitä Kokonaisturvallisuusmessuilla. Vuoden 2018 aikana aloitettiin keskustelut Juhlakalenterin toimittamiseksi kalenterivuodelle 2020 lukuvuosikalenterin sijaan.

Yhdistys sai Museovirastolta rahoituksen **juhlakalenterin pedagogiseksi syventämiseksi** loppuvuodesta 2018. Hanke toteutetaan vuosien 2019–2020 aikana.

4) Tarinatyöpaja

Sosiaalista hyvinvointia ja maahanmuuttajien kotoutumista edistävänä toimintana yhdistys järjesti yhdessä NiceHearts ry ja kirjailija Riikka Juvosen kanssa Tarinatyöpajan elokuussa 2018. Hanke rahoitettiin MoniHeli ry jäsenjärjestöavustuksella.

5) Kulttuuri-, katsomus- ja kielitietoinen perusopetus KUPERA

Opetushallitus myönsi loppuvuodesta 2018 rahoituksen yhdistyksen ja Helsingin yliopiston hankkeelle, jossa tuotetaan oppimateriaalia kulttuuri-, katsomus- ja kielitietoiseen perusopetukseen. Lisäksi tuotetaan MOOC-verkkokurssi opettajien koulutukseen ja täydennyskoulutukseen sekä verkkoportaali. Portaali toimii kansallisena tiedonvälittäjänä ja materiaalipankkina kulttuuri-, uskonto- ja katsomusdialogikasvatukseen liittyen. Portaalin ylläpidosta ja päivittämisestä hankkeen jälkeen vastaa Kulttuuri- ja uskontofoorumi FOKUS ry, jota ollaan profiloimassa hankkeen myötä kansalliseksi kulttuuri- ja katsomusdialogikasvatuksen foorumiksi. Hanke toteutetaan 2019–2020.

6) Väkivaltaisen ääriajattelun kohtaaminen ja ehkäisy kasvatuksen kentällä

Yhdistys haki ulkoministeriöltä rahoitusta uudelle hankkeelle liittyen väkivaltaisen ääriajattelun kohtaamiseen ja ehkäisyyn kasvatuksen kentällä.

7. Kulttuuri- ja katsomusdialogi ympäristökasvatuksessa

Yhdistys haki Keski-Suomen ELY-keskukselta rahoitusta hankkeeseen liittyen kulttuuri- ja

katsomusdialogiin ympäristökasvatuksessa.

4.2 YHTEISTYÖ

Toimintavuoden aikana yhdistys vahvisti yhteistyötä Suomen Ekumeenisen Neuvoston, USKOT-foorumin ja Opetushallituksen kanssa. Yhdistyksen puheenjohtaja piti yhteyttä yllä Religions for Peace- järjestön ja sen kanssa verkottuneiden toimijoiden kanssa. Yhteistyötä eri toimijoiden kanssa vahvistettiin jäsenyyksien ja hankkeiden kautta (ks. ”Jäsenyydet” ja ”Hankkeet”) sekä erityisesti Yhteisymmärryksen viikon ohjausryhmän kautta.

4.3 JÄSENYTYDET

MoniHeli ry

Yhdistys on MoniHeli ry:n hallituksen jäsen. Yhdistyksen puheenjohtaja Ilari Rantakari edusti yhdistystä MoniHeli ry kevätkokouksessa ja syyskokouksessa. Jäsenjärjestöavustusta haettiin ja saatiin 1500€ yhteistyössä NiceHeart ry ja kirjailija Riikka Juvosen kanssa järjestettyyn Tarinatyöpajaan.

KEPA /FINGO

Yhdistys on Fingon (entinen KEPA) jäsen. Yhdistyksen puheenjohtaja Ilari Rantakari edusti yhdistystä KEPA:n kevätkokouksessa, toiminnanjohtaja FINGO:n syyskokouksessa.

Suomen Ekumeeninen Neuvosto (SEN)

Yhdistys on Suomen Ekumeenisen neuvoston jäsen. Suomen Ekumeenisen Neuvoston kumppanuusjärjestöjen joukossa yhdistys edistää uskontojen, katsomuksien ja kulttuurien välistä vuoropuhelua. Meitä yhdistää sama tahtotila ja suunta: ekumeeniselle arvopohjalle rakentuva, jokaisen ihmisen ihmisarvon tunnistamiseen ja tukemiseen tähtäävä yhteiskunnallinen vaikuttaminen. Vt. toiminnanjohtaja edusti yhdistystä kumppanuusjärjestöjen kokouksessa 12.6. Yhdistyksen puheenjohtaja Ilari Rantakari oli jäsenenä Yhteiskunnallisen työn jaostossa, varapuheenjohtaja Kasvatusasiain jaostossa ja Nina Maskulin Yhdenvertaisuusjaostossa. Puheenjohtaja edusti yhdistystä SEN kevätkokouksessa.

Tieteen ja taiteen kristillinen tukisäätiö

Yhdistys on Tieteen ja taiteen kristillisen tukisäätiön perustajajäsen. Perustajajäsenenä yhdistys toimi tiiviissä yhteistyössä säätiön tarkoituksen toteuttamiseksi. Säätiö mm. jakaa stipendejä. Yhdistyksen puheenjohtaja Ilari Rantakari edusti yhdistystä säätiön hallituksessa.

Kirkkopalvelut ry

Yhdistys on Kirkkopalveluiden jäsen. Yhdistyksen vt. toiminnanjohtaja, hallituksen pj ja varapj osallistuivat Kirkkopalvelut ry jäsenjärjestöilleen järjestämään seminaariin 10.10.2018

4.4 YHDISTYKSEN JÄRJESTÄMÄT TILAISUUDET

Helinä Rautavaaran museo järjesti yhdistyksen Sacred Music -konserttisarjan inspiroituna **Lähi-itä konsertin** 2.9.2018. Konsertti liittyi museon Lähi-itä – matkalla ja kotona -näyttelyyn ja museo rahoitti konsertin Ulkoministeriön viestintä- ja globaalikasvatustuella. Vt.toiminnanjohtaja avasi tilaisuuden.

Yhdistys järjesti **#yhteisymmärrysteko-työpajan Kirkon kasvatuksen päivillä** Jyväskylässä 10.1.2018 yhteistyössä Kirkkohallituksen ja Tampereen hiippakunnan kanssa.

Yhdistys järjesti **Katsomusten moninaisuus -dialogityöpajat Allianssi-risteilyllä**. Työpajat tukivat dialogitaitoja moninaisessa katsomusympäristössä. Taitoja vahvistettiin uutiskuvia analysoimalla, keskustelutehtävillä ja osallistavilla harjoituksilla. Osallistujat tutustuivat lisäksi

#yhteisymmärrysteko- kampanjaan ja ideoivat yhdessä erilaisia yhteisymmärrystekoja, sitä kuinka jokainen voi rakentaa rauhaa ja rauhanomaista rinnakkaiseloä omasta identiteetistä käsin, toisia kunnioittaen. Työpaja tuki dialogitaitojen vahvistumista, antoi valmiuksia katsomusten ja uskontojen kohtaamiseen ja dialogiin sekä vahvasti vuorovaikutustaitoja käytännön harjoittein ja draaman avulla.

Yhdistys järjesti **Peace & Harmony – Kulttuurien ja katsomusten kohtaaminen yhteisymmärrysviikolla -työpajan Helsingin ja Espoon kansainvälisen työn verkostopäivillä** 12.10. Työpajassa esiteltiin Uskontojen ja katsomusten yhteisymmärrysviikko ja ideoitiin erilaisia harjoituksia seurakuntien toiminnaksi eri-ikäisten ihmisten parissa (varhaiskasvatus, esiopetus, ala- ja yläkoulu, isoiskoulutus, lukioikäiset, aikuiset ja ikäihmiset.)

Yhdistys osallistui **Porissa SuomiAreenalla** median vallasta, vastuusta ja valinnoista järjestetyn keskustelutilaisuuden järjestelyihin MoniHeli ry jäsenjärjestönä. Tilaisuudesta vastasivat MoniHeli ry, Ateneumin museo, Yhdenvertaisuusvaltuutettu sekä Diakonissalaitos.

4.5 KOULUTUKSET

Kokonaisturvallisuusmessuilla Lahden messukeskuksessa yhdistys järjesti yhdessä Suomen Ekumeenisen Neuvoston ja Suomen NMKY-liiton kanssa 7.-8.8.2018 **dialogityöpajoja**, joissa keskusteltiin arjen turvallisuudesta. Dialogityöpajoissa keskusteltiin vihapuheesta yhteiskuntarauhan rikkojana ja arjen turvallisuudesta. NMKY-liiton VR-lasit herättivät tunnistamaan ennakkokäsitystemme vaikutusta tulkintoihimme. Nostimme esiin yhdenvertaisuutta ja osallisuutta turvallisuuden rakentajana sekä katsomusdialogitaitoja kansalaistaitoina. Katsomusdialogitaidot ovat niin kansallisella kuin globaalilla tasolla tärkeä tekijä konfliktien ehkäisemisessä ja yhteiskuntarauhan edistämisessä. Työpajatyöskentelyissä osallistujat keskustelevat arjen turvallisuuden vaaratekijöistä sekä pohtivat, millaisia dialogitaitoja tulisi kutsua kansalaistaidoiksi. Järjestimme kaksi johdettua **keskustelutyöpajaa** opettajille ja muille messuille osallistuville aikuisille aiheista *Vihapuhe yhteiskuntarauhan rikkojana ja Arjen erimielisyydet konfliktien aikaansaajana*.

Lisäksi yhdistys järjesti dialogityöpajoja- ja koulutuksia (ks. kohta ”Hankkeet”).

5. JULKAISUT

Yhdistyksellä oli myynnissä toimikaudella seuraavia julkaisuja:

Monien uskontojen ja katsomusten Suomi -kirja

Moniuskontoisen Suomen ja uskonnonvapauden kehittymistä sekä eri uskontokuntien ja katsomusten välistä vuorovaikutusta käsittelevä artikkelikokoelma koottiin osana Suomi 100 -juhluvuoden ohjelmaa. Kirjahankkeen toteutimme yhteistyössä Ev.lut.kirkon tutkimuskeskuksen ja Åbo Akademin Donner -instituutin kanssa. Julkaisu on luettavissa pdf.muodossa ev.lut.kirkon verkkosivujen kautta.

Uskontodialogi – kasvatusta kulttuurienväliseen kohtaamiseen (toim. Heidi Rautionmaa)

Kirja antaa valmiuksia ohjata keskenään hyvin erilaisia nuoria maailmankatsomusten ymmärtämiseen kouluissa, järjestöissä ja uskonnollisissa yhteisöissä. Teos sopii myös käsikirjaksi uskontodialogin ymmärtämiseksi. Kirja on ollut tilattavissa yhdistykseltämme verkkosivujen kautta.

Imaamit Suomessa- Imaamikoulutus selvitys 2013

Muslimiyhteisön ja kansalaisvaikuttajien aloitteesta yhdistyksemme kokosi vuosina 2012–2013 koulutustarveselvityksen, jossa kartoitettiin Suomessa tällä hetkellä toimivien imaamien koulutusta ja koulutautumistarpeita. Selvitys toteutettiin Anna Lindh -säätiön tuella ja yhteistyössä Suomen

Muslimiliiton ja Visiofoorumin kanssa. Kirja on ollut sekä ladattavissa ilmaiseksi että tilattavissa verkkosivujemme kautta. Julkaisun painetut kappaleet jaettiin loppuun tämän toimintavuoden aikana.

Lisäksi yhdistyksen verkkosivustoilla on ollut maksutta saatavilla materiaalia kasvattajille.

6. TIEDOTUS

Yhdistys viestii verkkosivujen, jäsenkirjeiden, Facebook sivujen, instagaramin, postituslitojen, messujen, koulutusten sekä puheiden ja muiden esiintymisten kautta.

Yhdistys ylläpitää kolmea verkkosivustoa:

www.kulttuurifoorumi.fi

www.yhteisymmarrysviikko.fi

www.juhlakalenteri.fi

Facebookissa ylläpidämme sivuja:

Kulttuuri- ja uskontofoorumi Fokus ry

Yhteisymmarrysviikko

Juhlakalenteri

Kasvatusaineistoista, kouluvierailuista ja työpajoista tiedotettiin opettajille yhdistyksen verkko- ja Facebook-sivulla sekä Educa-messuilla Helsingissä ja Kokonaisturvallisuusmessuilla Lahdessa 7.-8.9.2018.

Educa-messuilla 26.–27.1. yhdistyksen osastolla ideoitiin yhteisymmärrysteoksi mm. juhlien viettoa yhdessä ja yhteisiä rauhan meditaatioita. Ev.lut.kirkon Kasvatuksen päivillä Jyväskylässä 10.1.2018 pidimme #yhteisymmärrysteko -työpajan yhteistyössä Kirkkohallituksen ja Tampereen hiippakunnan kanssa. Allianssin risteilyllä pidimme työpajoja VGK-hankkeen aineistolla.

Kokonaisturvallisuusmessuilla Lahden messukeskuksessa yhdistys järjesti yhdessä Suomen Ekumeenisen Neuvoston ja Suomen NMKY-liiton kanssa 7.-8.8.2018 dialogityöpajoja, joissa keskusteltiin arjen turvallisuudesta. Yhdistys järjesti myös kaksi johdettua keskustelutyöpajaa opettajille ja muille messuille osallistuville aikuisille aiheista *Vihapuhe yhteiskuntarauhan rikkojana* ja *Arjen erimielisyydet konfliktien aikaansaajana*.

7. YHDISTYKSEN HALLINTO, TALOUS JA SIJOITUSOMAISUUS

7.1 TOIMITILAT

Yhdistyksen toimitilat sijaitsevat osoitteessa Hietalahdenranta 13, 00180 Helsinki.

7.2 SISÄISEN TOIMINTAYMPÄRISTÖN MUUTOKSET 2018

Yhdistyksen toiminnanjohtajan Satu Mustosen siirryttyä toisiin tehtäviin, Virpi Paulanto toimi vt. toiminnanjohtajana 31.10.2018 saakka. 1.11. toiminnanjohtajana aloitti Marja Laine.

Hallitus sai kolme uutta jäsentä. Hallituksen varsinaisina jäseninä aloittivat dosentti, tutkijatohtori Kati Mikkola, Isä Teemu Toivonen ja seurakuntapastori Tuija Samila. Matti Turunen erosi hallituksesta.

Fokus ry irtisanoi kirjanpitosopimuksen Jussi Junni, Tuhka & Pesä Oy kanssa 14.2.2018.
Jussi Junni hoiti yhdistyksen kirjanpidon 6 kuukautta irtisanomisesta, 1.1.–31.8.2018.
Tilitoimistoksi valittiin TietoAkseli 1.9.2018 alkaen.

7.3 HALLITUS JA HENKILÖSTÖ

Yhdistyksen pitkäaikainen toiminnanjohtaja Satu Mustonen siirtyi toisiin työtehtäviin 15.4.2018.
Virkaatekeväksi toiminnanjohtajaksi valittiin Virpi Paulanto aikavälille 1.5.–30.10.2018.

Toiminnanjohtajan tehtävä julistettiin avoimeen hakuun heinäkuussa. Avoimna ollutta tehtävää haki hakuajan puitteissa yhteensä 26 henkilöä. Hallituksen asettama valintatyöryhmä haastatteli yhteensä 8 hakijaa. Uusi toiminnanjohtaja valittiin hallituksen kokouksessa 10.9.2018. Uusi toiminnanjohtaja Marja Laine aloitti tehtävässään 1.11.2018.

Hallituksen jäseniksi valittiin vuosikokouksessa Ilari Rantakari, Pekka Iivonen, Marja Pentikäinen, Nina Maskulin ja Matti Turunen. Vuosikokous valitsi puheenjohtajaksi Ilari Rantakarin. Varajäseneksi valittiin Raija Urama. Matti Turuselle myönnettiin ero tehtävästään 10.9.2018. Hallitusta täydennettiin ylimääräisessä yhdistyksen kokouksessa 30.10.2018, jolloin hallitukseen valittiin Kati Mikkola, Teemu Toivonen ja Tuija Samila. Hallitus valitsi keskuudestaan varapuheenjohtajaksi Pekka Iivosen.

7.4 YHDISTYKSEN TULEVAISUUS: STRATEGIA TOIMIKAUDELLE 2019-2023

Hallitus työskenteli syyskaudella 2018 yhdistyksen strategian uudistamiseksi. Strategiatyön tavoitteena on terävöittää toiminnan tarpeita ja mahdollisuuksia.

Uusi strategia julkistetaan vuosikokouksessa 2019.

7.5 TALOUS

Yhdistys rahoitti toimintaansa yleisavustuksella, hankeavustuksilla ja muilla tuotoilla, joita olivat sijoitusomaisuus, kolehdit ja jäsenmaksut.

Hankerahoitukset ja yleisavustukset:

- OKM Yleisavustus
- Kirkkohallituksen Yhteisymmärrysviikon hankeavustus
- Kirkkohallituksen yleisavustus
- Ulkoministeriön VGK-avustus
- Moniheli järjestöavustus
- Opetushallituksen hankeavustus Monikulttuuriselle laulukirjalle (päätös kielteinen)
- Kirkkohallituksen kolehtilistalla huomioimista anottiin (päätös oli kielteinen vuodelle 2019)

Tilinpäätös: Tilinpäätös tilikaudelta 1.1.–31.12.2018 osoitti alijäämää 15 854,30 euroa.
Tilinpäätös 2018 käsitellään vuosikokouksessa 9.4.2019.

Sijoitusomaisuus: Yhdistyksellä on konsultatiivinen sopimus IndexOy kanssa. Index Oy:llä ei ole täysimääräistä valtuutusta salkun hoitoon. Sijoitussalkun markkina-arvo oli vuoden 2018 lopussa ollut 477 366,44 euroa ja kirjanpitoarvo 399 197,77 euroa.

Yhdistyksellä on hallussaan Olli Auterisen määrätarkoitukseen sidottu rahasto (90 326,33 euroa 31.12.2018), jonka varat hoidetaan osana yhdistyksen sijoitussalkkua.

Sijoitusstrategia: Vuoden 2018 aikana hallitus päätti myydä nykyisistä Fokus Ry:n ja Olli Auterisen rahastoista Index Oy:n ehdotuksen mukaisesti pois Ishares Corporate Bond, Ishares

Global Corporate Bond ja Isharesin High Yield Corporate Bond rahastot sekä ostaa tilalle vastuulliset rahastot UBS Eurooppa Sustainable Corporate Bond ja UBS US Sustainable Corporate Bond rahastoja. Lunastukset tehtiin tasaisesti eri rahastoista. Salkun allokaatio 70 % osakkeet 30 % korot eivät muuttuneet.

Sijoitusten realisointi: Alkuvuodesta hallitus päätti realisoida sijoitusomaisuuden tuotosta 5.000e ja myydä osakkeita 20.000 euron edestä IndexOy:n esittämällä tavalla. Taloustilanne 4.9.2018 vaatii hallitukselta päätöksen sijoitussalkun realisoimiseksi. Salkusta realisoitiin 50 000 €. Lunastukset tehtiin tasaisesti eri rahastoista. Salkun allokaatio 70 % ja osakkeet 30 % korot ei muuttunut. Taloustilanteen vuoksi järjestettiin ylimääräinen yhdistyksen kokous, jotta yhdistyksen jäsenet saivat tietoa yhdistyksen taloustilanteesta.

7.6 OLLI AUTERISEN RAHASTO

Yhdistyksen kunniajäseneksi vuonna 1987 kutsuttu pitkäaikainen aktiivijäsen, entinen metsänhoitaja Olli Auterinen (1921–2008) teki FOKUS ry:lle testamenttilahjoituksen, jonka avulla tuetaan nuoria, lahjakkaita musiikinopiskelijoita, jotka joutuvat kulkemaan harrastukseensa pitkien matkojen takaa. Rahastosta myönnettiin kaksi kappaletta 500 euron stipendiä vuonna 2018. Stipendit saivat Lapin musiikkiopiston opiskelijat Konsta Rautakoski ja Veikka Romakkaniemi.